

بدهیها

هدفهای رفتاری: در پایان این فصل، فراگیر خواهد توانست:

- ۱- بدهیها را تعریف کرده و مثال بزند.
- ۲- فرق بدهیهای بلند مدت (غیرجاری) و جاری را با ذکر مثال شرح دهد.
- ۳- انواع بدهیهای جاری را ذکر نماید.
- ۴- ثبت ایجاد بدهیهای جاری را در دفتر روزنامه انجام دهد.
- ۵- ثبت تسویه حساب بدهیهای جاری را در دفتر روزنامه انجام دهد.
- ۶- علل ایجاد بدهیهای بلند مدت (غیرجاری) را ذکر نماید.
- ۷- انواع بدهیهای بلند مدت (غیرجاری) را ذکر نماید.
- ۸- بدهیهای بلند مدت (غیرجاری) را در دفتر روزنامه ثبت نماید.
- ۱۰- نحوه‌ی نشان دادن بدهیهای احتمالی را در حسابها و گزارشات ذکر کند.

۶- بدهیها

تعریف: بدهیها، معرف تعهدات مالی مؤسسه از بابت داراییها یا خدمات نسبه دریافتی از دیگران است که در گذشته و حال ایجاد شده و با انتقال داراییها یا ارائه خدمات در آینده پرداخت می‌شوند.

با توجه به تعریف فوق می‌توان دریافت که بدهیها معمولاً در ازای تحصیل داراییها و یا استفاده از خدمات دیگران که به طور نسبه انجام گرفته، به وجود می‌آیند و موقعی در دفاتر ثبت می‌شوند که از نظر مبلغ و سررسید پرداخت مورد توافق طرفین معامله قرار گرفته و تعهد پرداخت آن از نظر مؤسسه قطعی شده باشد.

به طور مثال، اگر در تاریخ ۱/۴/۹۰ مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال ائانه به طور نسبه خریداری شود، از تاریخ ۱/۴/۹۰ تا تاریخ پرداخت، بهای خرید ائانه مذکور جزو بدهیها منظور خواهد شد.

تفکیک بدهیها از نظر سررسید پرداخت اهمیت زیادی دارد. چون مدیران و صاحبان مؤسسات با آگاهی از سررسید بدهیها نسبت به پرداخت به موقع آنها اقدام می‌نمایند تا اعتبار و موقعیت تجاری خود را نزد سایر مؤسسات و فروشندگان از دست نداده و در آینده نیز بتوانند از امکانات و تسهیلات اعتباری آنها به نحو مطلوب استفاده نمایند.

بدهیهای ثبت شده در دفاتر از نظر سررسید پرداخت به دو طبقه بدهیهای جاری یا کوتاه مدت و بدهیهای غیرجاری یا بلندمدت تقسیم می‌شوند و هر طبقه از بدهیها تحت سرفصل جداگانه‌ای در گزارشهای مالی درج می‌شوند.

به جز بدهیهای مذکور، بدهیهای دیگری نیز وجود دارند که وقوع آنها پیش بینی می‌شود، لیکن چون قطعاً ایجاد نشده، در دفاتر ثبت نمی‌شود. اینگونه بدهیها را که بدهیهای احتمالی می‌گویند در یادداشتهای توضیحی صورت‌های مالی درج می‌شود.

۱-۶- انواع بدهیها

الف - بدهیهای جاری شامل:

- ۱- بدهیهای قطعی که مبلغ و سررسیدشان معلوم است. برخی از این بدهیها عبارتند از:
 - اضافه برداشت بانکی.
 - اسناد پرداختی تجاری.
 - حسابهای پرداختی تجاری (بستانکاران تجاری).
 - سود سهام پرداختی.
 - سایر حسابهای پرداختی (بستانکاران متفرقه).
 - پیش دریافتها.
 - حصه جاری بدهیهای بلند مدت.
- ۲- بدهیهایی که مبلغ آنها رابطه مستقیم با نتیجه عملیات مالی مؤسسه دارد، نمونه‌ای از این بدهیها عبارتند از:
 - تعهدات مربوط به پاداش اضافه تولید.
 - تعهدات مربوط به سهم سود مدیران.
- ۳- بدهیهایی که مبلغ آنها برآورد می‌شود مانند:
 - ذخیره مالیات بردرآمد.
 - تضمین (گارانتی) کالاهای تولیدی و تضمین خدمات بعد از فروش.
 - پیش فروش کالا و خدمات بوسیله کوپن و بلیط.
 - جوایز پرداختی به مشتریان.
- ب - بدهیهای بلند مدت (غیرجاری) شامل:
 - وام بلند مدت (غیرجاری) پرداختی.
 - اسناد بلند مدت (غیرجاری) پرداختی.
 - اوراق مشارکت (اوراق قرضه) بلند مدت.
- ج - بدهیهای احتمالی شامل:
 - تضمین بدهی دیگران توسط مؤسسه.
 - خسارات ناشی از محکومیت دعاوی.

الف - بدهیهای جاری: اگر سررسید بدهیهای ایجاد شده در همان دوره مالی یا دوره مالی آتی باشد، به آنها بدهیهای جاری می‌گویند. اینگونه بدهیها، تعهدات کوتاه مدت مؤسسه نیز نامیده می‌شوند. در صفحه بعد نمودار زمانی بدهیهای جاری نشان داده شده است. به طوری که در نمودار مشاهده می‌شود چنانچه بدهیها از تاریخ ۹/۱/۱ X به بعد ایجاد شوند و سررسید پرداخت آنها تا تاریخ ۱۰/۱۲/۲۹ X باشد، جزو بدهیهای جاری محسوب خواهند شد.

دوره مالی جاری	دوره مالی آتی	
سال X۹	سال X۱۰	سال X۱۱
تاریخ ایجاد بدهی X۹/۲/۴	تاریخ سررسید X۱۰/۱۱/۴	

۴- نمودار زمانی بدهیهای جاری

در ذیل برخی از بدهیهای جاری و عملیات حسابداری مربوط به آنها ارائه می‌گردد.

انواع بدهیهای جاری

۱- اضافه برداشت بانکی: اگر مبلغ چک صادره توسط مؤسسه‌ای بیش از مانده حساب مؤسسه نزد بانک باشد و بانک بر مبنای اعتبار مؤسسه چک مذکور را بپردازد، در این صورت مانده حساب بانک در دفاتر مؤسسه بستانکار خواهد شد. مانده بستانکار مذکور را در حساب بانک، اضافه برداشت بانکی گویند. اضافه برداشت بانکی به عنوان اولین رقم بدهیهای جاری در گزارشهای مالی ذکر می‌شود، و اگر مبلغ آن قابل توجه باشد، باید اطلاعاتی در مورد نحوه تحصیل اعتبار در حساب جاری، وثائق^۱ به کار گرفته شده و درصد سود و کارمزد بانکی منظور شده، در گزارشها، ذکر شود. اضافه برداشت بانکی را باید در اولین فرصت به بانک واریز کرد تا در آینده نیز در صورت نیاز فوری به منابع مالی بتوان از تسهیلات اعطایی بانک استفاده کرد. در حال حاضر، به علت اجرای عملیات بانکی بدون ربا در ایران، بانکها مجاز به استفاده از این روش نیستند و در صورت نیاز مشتریان به شرایطی نظیر اضافه برداشت بانک، اعتبار لازم از طریق تسهیلات بانکی مانند مشارکت مدنی^۲ و مضاربه^۳ تأمین می‌شود.

۲- اسناد پرداختی: هرگاه در ازای خرید دارایی یا استفاده از خدمات دیگران سفته یا براتی به مبلغ و موعد معین صادر و تسلیم شود، در این صورت اسناد مذکور را اسناد پرداختی می‌نامند. (واضح است که گیرنده سفته یا برات مذکور، آن را اسناد دریافتی تلقی خواهد کرد.)

مثال: مؤسسه باران در تاریخ X۹/۱۰/۱۰ یک دستگاه یخچال به مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال با تسلیم یک فقره سفته ۳ ماهه خریداری کرد، در سررسید وجه سفته توسط مؤسسه پرداخت شد.

- ثبتهای حسابداری به ترتیب زیر خواهد بود:

X۹/۱۰/۱۰ ائانه ۳۰۰,۰۰۰

اسناد پرداختی ۳۰۰,۰۰۰

خرید یخچال طی سفته ۳ ماهه

۱- وثائق، جمع وثیقه بوده و عبارت است از اموال منقول و غیرمنقول که تحت شرایطی نزد مؤسسه اعتبار دهنده (بانک) قرار داده می‌شود تا در صورت عدم پرداخت اعتبار در سررسید مقرر مؤسسه اعتبار دهنده (بانک) به تملک قطعی خود درآورد.

۲- مشارکت مدنی عبارت است از درآمیختن سهم شرکت نقدی و غیرنقدی متعلق به اشخاص حقیقی و حقوقی متعدد به نحو مشاع به منظور انتفاع طبق قرارداد.

۳- مضاربه قراردادی است که به موجب آن، یکی از طرفین (مالک) عهده‌دار تأمین سرمایه نقدی می‌شود با قید اینکه طرف دیگر (عامل) با آن تجارت کرده و در سود حاصله شریک باشند.

اگر سفته مذکور در تاریخ ۱۰/۱/۱۰ X (سه ماه بعد) پرداخت شود، ثبت آن عبارت است از:

۳۰۰,۰۰۰ اسناد پرداختنی
 ۳۰۰,۰۰۰ بانک

پرداخت سفته صادره بابت خرید یخچال

— کنترل اسناد پرداختنی: مؤسساتی که برای خرید کالا و خدمات از اسناد پرداختنی با سررسیدها و مبالغ متفاوت استفاده می نمایند، باید اطلاعات کاملی از اسناد صادره را تهیه نمایند، تا در سررسید با تأمین منابع مالی کافی بتوانند بدون مشکل نسبت به واریز به موقع اسناد پرداختنی اقدام نمایند. در غیر این صورت، به علت مسامحه و کمبود وجوه نقد در سررسید، اسناد پرداخت نشده و دارنده اسناد نسبت به واخواست و حتی مراجعه به محاکم قضایی برای وصول طلب خود اقدام خواهد کرد که این عمل باعث از دست دادن اعتبار تجاری و مالی مؤسسه خواهد شد. یکی از روشهای کنترل اسناد پرداختنی استفاده از کارت معین اسناد پرداختنی است که نمونه ای از این نوع کارت برای مؤسساتی که تعداد قابل توجهی سفته و برات صادر می کنند، دیده می شود.

سررسید مهر ماه ۱۳۹۹

کارت معین اسناد پرداختنی

مانده	بستانکار				بستانکار			بدهکار	شرح	شماره سند	تاریخ
	۳۱	۳۰	۲۹	۲۸	۳	۲	۱				
۸,۰۰۰							۸۰۰۰		س ۴۵۸ در وجه رحیمی	۳۵۴	۴/۴
۱۸,۰۰۰		۱۰,۰۰۰							س ۳۵۲ در وجه ابراهیمی	۴۰۱	۵/۱۸
۲۴,۰۰۰						۶۰۰۰			پ ۷۱۱ در وجه آبادی	۴۹۲	۶/۷
۱۶,۰۰۰							۸۰۰۰		پرداخت ۴۵۸	۵۲۶	۷/۶
۱۰,۰۰۰							۶۰۰۰		پرداخت ۷۱۱	۵۳۳	۷/۱۰

با تنظیم روزانه کارت معین، اسناد پرداختنی که برای هر ماه یک کارت اختصاص داده می شود، می توان به راحتی زمان سررسید هر سند را مشخص کرد و پیش بینی های لازم را برای پرداخت به موقع اسناد انجام داد. کارت مذکور دارای ۳۱ ستون در سمت بستانکار برای ۳۱ روز هر ماه می باشد. با تنظیم این کارت اطلاعات کامل و دقیقی از سررسید و مبلغ هر سفته یا براتی که مؤسسه متعهد پرداخت آن است به دست می آید.

اگر اسناد پرداختنی مؤسسه از نظر تعداد قابل توجه نباشد، می توان از کارت معین سالانه اسناد پرداختنی استفاده کرد. در سمت بستانکار این نوع کارت معین، ۱۲ ستون برای ۱۲ ماه هر سال در نظر گرفته شده است و در ستون شرح، سررسید هر سفته و برات قید می شود و مبلغ هر سفته در ستون ماه مربوطه ثبت خواهد شد.

۳ — حسابهای پرداختنی: گاهی اوقات مؤسسات داراییها و خدمات را به طور نسبه خریداری می کنند. بدین ترتیب که بدون تسلیم سند یا وجهی متعهد پرداخت بهای دارایی یا خدمات خریداری شده در آینده نزدیک می شوند، این تعهد ایجاد شده که جزو بدهیهای کوتاه مدت طبقه بندی شده است در حسابهای پرداختنی یا حساب بستانکاران منعکس می شود.

مثال: در تاریخ ۱۷/۸/۹۰ X، مؤسسه آبان ۲۰ تن کالا از بازرگانی ابهر به ارزش ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال به طور نسبه خریداری کرد.

در تاریخ ۲۸/۱۰/۹۰ X، مؤسسه آبان مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال از بدهی خود را طی چک به بازرگانی ابهر پرداخت کرد.

در تاریخ ۳۰/۱۱/۹۸، طبق توافق بعمل آمده بین دو مؤسسه، مؤسسه آبان با صدور چکی به مبلغ ۱,۹۵۰,۰۰۰ ریال و دریافت ۵۰,۰۰۰ ریال تخفیف نابابی با مؤسسه ابهر تسویه حساب کرد.

مطلوب است:

	ثبتهای لازم در دفتر روزنامه مؤسسه آبان
۳,۰۰۰,۰۰۰	X۹/۸/۱۷ خرید کالا
۳,۰۰۰,۰۰۰	حسابهای پرداختی
	خرید کالا به طور نسیه از بازرگانی ابهر
۱,۰۰۰,۰۰۰	X۹/۱۰/۲۸ حسابهای پرداختی
۱,۰۰۰,۰۰۰	بانک
	پرداخت قسمتی از بدهی بازرگانی ابهر طی چک
۲,۰۰۰,۰۰۰	X۹/۱۱/۳۰ حسابهای پرداختی
۵۰,۰۰۰	برگشت از خرید و تخفیفات
۱,۹۵۰,۰۰۰	بانک
	پرداخت بدهی به بازرگانی ابهر با تخفیف

در مؤسسات، برای حسابهای پرداختی در دفتر معین و یا کارت معین بر مبنای نام اشخاص مختلف، حسابهای جداگانه‌ای تنظیم می‌شود تا در مواقع نیاز با مراجعه به حساب هر یک از آنها در دفتر یا کارت معین اطلاعات لازم به دست آید.

۴- سایر حسابهای پرداختی: بعضی از بدهیهای جاری به عللی مانند موقتی بودن یا غیر تجاری بودن آنها، تحت سر فصل سایر حسابهای پرداختی (بستانکاران متفرقه) طبقه‌بندی می‌شوند و در یادداشتهای پیوست گزارشهای مالی در صورت نیاز، اجزای سایر حسابهای پرداختی را ذکر می‌کنند.

مثال: یادداشت شماره ... : سایر حسابهای پرداختی مؤسسه‌ای به مبلغ ۹,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد که شامل:

ریال	
۲۵۵,۰۰۰	۱- هزینه‌های پرداختی
۱,۵۰۰,۰۰۰	۲- تعمیرگاه ابراهیمی
۲,۷۰۰,۰۰۰	۳- مؤسسه آفاق
۱,۱۰۰,۰۰۰	۴- بیمه پرداختی
۳,۰۰۰,۰۰۰	۵- بنگاه خاور
۴۴۵,۰۰۰	۶- مالیات پرداختی
۹,۰۰۰,۰۰۰	جمع

حسابهایی که تحت سر فصل سایر حسابهای پرداختی طبقه‌بندی می‌شوند در دفتر معین مخصوصی برای هر یک از آنها حسابی تنظیم می‌شود که مهمترین آنها عبارتند از:

۱-۴- هزینه‌های پرداختی: هرگاه قسمتی از هزینه‌های انجام شده تا پایان دوره مالی پرداخت نشده باشد، در پایان دوره در ازای هزینه‌های انجام شده حساب هزینه مربوطه بدهکار، و حساب هزینه‌های پرداختی بستانکار خواهد شد. در دوره بعد هر زمان وجه هزینه مذکور پرداخت شود، حساب هزینه‌های پرداختی که جزو سایر حسابهای پرداختی است، بدهکار خواهد شد.

مثال: در پایان دوره مالی منتهی به X۸/۱۲/۲۹، از بابت ۳۰,۰۰۰ ریال هزینه برق و ۴۵,۰۰۰ ریال هزینه تلفن و ۱۸۰,۰۰۰ ریال هزینه حقوق کارکنان به علت عدم پرداخت در دفاتر ثبتی به عمل نیامده است. اگر مبالغ مذکور به ترتیب در تاریخهای X۹/۱/۱۸ و X۹/۱/۲۵ و X۹/۱/۳۰ نقداً پرداخت شوند، مطلوب است:

- ۱- ثبت هزینه‌های پرداخت نشده در X۸/۱۲/۲۹
 - ۲- ثبتهای لازم در تاریخهای پرداخت بدهیهای مذکور

X۸/۱۲/۲۹ هزینه برق	۳۰,۰۰۰
هزینه تلفن	۴۵,۰۰۰
هزینه حقوق کارکنان	۱۸۰,۰۰۰
- سایر حسابهای پرداختنی (هزینه‌های پرداختنی) ۲۵۵,۰۰۰
 بابت هزینه‌هایی که انجام گرفته ولی وجهی بابت آنها پرداخت نشده
- X۹/۱/۱۸ سایر حسابهای پرداختنی (هزینه‌های پرداختنی) ۳۰,۰۰۰
 موجودی نقد - صندوق ۳۰,۰۰۰
- پرداخت هزینه برق دوره قبل
- X۹/۱/۲۵ سایر حسابهای پرداختنی (هزینه‌های پرداختنی) ۴۵,۰۰۰
 موجودی نقد - صندوق ۴۵,۰۰۰
- پرداخت هزینه تلفن سال X۸
- X۹/۱/۳۰ سایر حسابهای پرداختنی (هزینه‌های پرداختنی) ۱۸۰,۰۰۰
 موجودی نقد - صندوق ۱۸۰,۰۰۰
- بابت هزینه حقوق سال X۸

۲-۴- مالیات پرداختنی: مالیاتهای تکلیفی که در مقابل پرداختهای مؤسسه بابت حق الزحمه و دستمزد و حقوق و اجاره محل و... کسر می‌شود، موقع پرداخت جزو سایر حسابهای پرداختنی و تحت عنوان مالیات پرداختنی ثبت می‌شود (بستانکار می‌شود) و پس از پرداخت آن به وزارت امور اقتصادی و دارایی حساب مذکور بدهکار خواهد شد.

۳-۴- حق بیمه پرداختنی: حق بیمه سهم کارکنان در پایان هر ماه از حقوق آنها کسر شده و به همراه حق بیمه کارفرما در حسابی به نام حق بیمه پرداختنی که جزو سایر حسابهای پرداختنی است، منظور می‌شود تا کارفرما در ماه بعد نسبت به پرداخت آن طی لیست مخصوصی که مشخصات کارکنان در آن نوشته شده به سازمان تأمین اجتماعی اقدام نماید. در صورت تأخیر در پرداخت حق بیمه مذکور، مؤسسه مشمول جریمه از طرف سازمان تأمین اجتماعی خواهد شد.

مثال: هزینه حقوق کارکنان مؤسسه فجر در دیماه ۱۳X۹ مبلغ ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال بوده که ۷٪ آن بابت حق بیمه سهم کارکنان و ۲۳٪ حق بیمه سهم کارفرما بوده و مالیات متعلقه به حقوق کارکنان مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. مطلوب است:

- ۱- ثبت هزینه حقوق در پایان دیماه X۹ در سند حسابداری.
- ۲- ثبت پرداخت حقوق در پایان دیماه X۹ در دفتر روزنامه.
- ۳- ثبت پرداخت بیمه و مالیات متعلقه به ترتیب در ۲۵ و ۲۷ بهمن ماه X۹ در دفتر روزنامه.

حل:

$$۱,۲۰۰,۰۰۰ \times ۷\% = ۸۴,۰۰۰$$

$$۱,۲۰۰,۰۰۰ \times ۲۳\% = ۲۷۶,۰۰۰$$

$$۸۴,۰۰۰ + ۲۷۶,۰۰۰ = ۳۶۰,۰۰۰$$

$$۱,۲۰۰,۰۰۰ - (۲۰۰,۰۰۰ + ۸۴,۰۰۰) = ۹۱۶,۰۰۰$$

حق بیمه سهم کارکنان از حقوق

حق بیمه سهم کارفرما

جمع حق بیمه پرداختنی

خالص حقوق قابل پرداخت

شماره سند ...	سند حسابداری	شماره صفحه دفتر روزنامه ... تاریخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۵	معین	شرح	جزء	بدهکار	بستانکار
				هزینه‌ها			
				- هزینه حقوق	۱,۲۰۰,۰۰۰		
				- هزینه بیمه سهم کارفرما	۲۷۶,۰۰۰		
			۵۶۰,۰۰۰	- سایر حسابهای پرداختنی			
				- حق بیمه پرداختنی	۳۶۰,۰۰۰		
				- مالیات پرداختنی	۲۰۰,۰۰۰		
			۹۱۶,۰۰۰	- حقوق پرداختنی			
				- حقوق پرداختنی کارکنان	۹۱۶,۰۰۰		
				بابت محاسبه و ثبت حقوق دیمه X۹ کارکنان به موجب لیست حقوق			

۹۱۶,۰۰۰ X۹/۱۰/۳۰ حقوق پرداختنی

۹۱۶,۰۰۰ موجودی نقد - بانک

پرداخت حقوق دیمه X۹ کارکنان

۳۶۰,۰۰۰ X۹/۱۱/۲۵ سایر حسابهای پرداختنی - حق بیمه پرداختنی

۳۶۰,۰۰۰ موجودی نقد - بانک

پرداخت حق بیمه کارکنان مربوط به لیست حقوق دیمه X۹

۲۰۰,۰۰۰ X۹/۱۱/۲۷ سایر حسابهای پرداختنی (مالیات پرداختنی)

۲۰۰,۰۰۰ موجودی نقد - بانک

پرداخت مالیات کسر شده از حقوق دیمه X۹ کارکنان

۴-۴ - سپرده حسن انجام کار: طبق قراردادی که بین کارفرما و پیمانکار منعقد می‌شود، کارفرما در هر مرحله که وجهی بابت کارهای انجام شده و تأیید شده به پیمانکار پرداخت می‌کند، مبلغی به عنوان سپرده حسن انجام کار از مبلغ قابل پرداخت به وی را کسر و جزء سایر حسابهای پرداختنی تحت عنوان سپرده حسن انجام کار، در دفتر خود ثبت می‌کند، تا انقضای مدت معینی بعد از خاتمه کار در صورت عدم وجود ایراد فنی در کار انجام شده، مبلغ سپرده حسن انجام کار را به پیمانکار پرداخت نماید. ممکن است به علت عدم اجرای کامل پیمان و یا وجود نقضی در آن، کارفرما شخصاً از محل سپرده حسن انجام کار نسبت به تکمیل و تعمیر پیمان اقدام نماید و در صورت باقی ماندن قسمتی از سپرده مذکور، آن را در مهلت مقرر به پیمانکار بپردازد. در صورت پرداخت وجهی از حساب، سپرده حسن انجام کار حساب مذکور بدهکار خواهد شد.

مثال: شرکت آزاد در تاریخ ۹/۸/۲۵ مبلغ ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بابت یک دستگاه ساختمان نوساز که توسط شرکت ساختمانی سکو ساخته شده است با شرایط زیر از شرکت مذکور خریداری می کند:

شرح	ریال
بهای پیمان	۲۰,۰۰۰,۰۰۰
کسر شود ۱۵٪ سپرده حسن انجام کار	۳,۰۰۰,۰۰۰
مبلغ قابل پرداخت	۱۷,۰۰۰,۰۰۰

دفتر روزنامه عمومی (شرکت آزاد)

۹/۸/۲۵ ساختمان ۲۰,۰۰۰,۰۰۰

سایر حسابهای پرداختنی (سپرده حسن انجام کار) ۳,۰۰۰,۰۰۰

بانک ۱۷,۰۰۰,۰۰۰

تحويل ساختمان و پرداخت بهای آن با کسر سپرده حسن انجام کار در تاریخ ۱۰/۳/۱۲ به علت خرابی لوله های آب ساختمان، شرکت آزاد رأساً اقدام به تعمیر و تعویض لوله های آب کرد و مبلغ ۱۰,۲۰۰,۰۰۰ ریال بابت تعویض و تعمیر لوله های آب پرداخت شد.

۱۰/۳/۱۲ سایر حسابهای پرداختنی (سپرده حسن انجام کار) ۱,۲۰۰,۰۰۰

بانک ۱,۲۰۰,۰۰۰

بابت پرداخت هزینه تعمیر و تعویض لوله های آب ساختمان در تاریخ ۱۰/۷/۱۰ با تحويل قطعی ساختمان به شرکت آزاد با پیمانکار تسویه حساب نهایی به عمل آمد و باقیمانده سپرده حسن انجام کار به پیمانکار پرداخت شد.

۱۰/۷/۱۰ سایر حسابهای پرداختنی (سپرده حسن انجام کار) ۱,۸۰۰,۰۰۰

بانک ۱,۸۰۰,۰۰۰

پرداخت باقیمانده سپرده حسن انجام کار.

۴-۵- واریزهای نامشخص: هرگاه اشخاص حقیقی و حقوقی وجوهی به حساب جاری مؤسسه ای واریز نمایند، ولی واریز کننده وجه به مؤسسه مراجعه ننماید و از بانک نیز اطلاعات کافی درباره واریز کننده وجه ارسال نشود، در آن صورت به دلیل نامشخص بودن واریز کننده، وجوه واریز شده را جزو سایر حسابهای پرداختنی تحت عنوان واریزهای نامشخص ثبت می کنند. در صورتی که در آینده واریز کننده شناسایی شود با بدهکار شدن این حساب وجه واریزی به حساب واقعی خود منتقل خواهد شد.

مثال: در تاریخ ۹/۹/۱۸، مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال به حساب بانک مؤسسه امید واریز گردید ولی واریز کننده آن به علت عدم مراجعه مشخص نشد و با مراجعه به بانک نیز اطلاعاتی در مورد واریز کننده به دست نیامد.

در تاریخ ۹/۹/۲۸ آقای ابراهیمی یکی از مشتریان مؤسسه که قبلاً کالایی به مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال به طور نسبیه خریداری نموده بود مراجعه و فیش واریزی به مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال به تاریخ ۹/۹/۱۸ را ارائه می نماید. با مقایسه فیش با ارقام مندرج در

۱- هرگاه ساختمان به طور قطعی تحويل داده نشده باشد و یا پرداخت بهای آن در چند مرحله انجام گیرد، ابتدا حساب کار در جریان ساخت یا دارائی در جریان ساخت بدهکار می شود که پس از تحويل قطعی به حساب ساختمان منظور می گردد.

صورتحساب بانکی معلوم شد که وجه واریزی نامشخص توسط آقای ابراهیمی واریز شده است.
مطلوب است:

۲۰۰,۰۰۰	بانک X۹/۹/۱۸
۲۰۰,۰۰۰	سایر حسابهای پرداختی (واریزهای نامشخص)
	واریزی به حساب بانک مؤسسه که واریز کننده شناخته نشد.
۲۰۰,۰۰۰	X۹/۹/۲۸ سایر حسابهای پرداختی (واریزهای نامشخص)
۲۰۰,۰۰۰	حسابهای دریافتی (آقای ابراهیمی)
	بابت واریز وجه به بانک

۵ — پیش دریافتها: اگر از بابت فروش کالا و خدمات در آینده وجوهی از مشتریان دریافت شود و تحویل کالا یا انجام خدمات به آنها به آینده موکول شود، در این صورت، وجه دریافتی تحت عنوان پیش دریافت فروش کالا یا پیش دریافت درآمد خدمات در حسابها منظور خواهد شد.

پیش دریافتها، بدهی مؤسسه به اشخاص است که طبق قرارداد در آینده، مؤسسه باید کالا یا خدمات را در اختیار آنها قرار دهد. مثال: مؤسسه ابرار در تاریخ X۹/۸/۱ مبلغ ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از بابت فروش کالایی که ۳ ماه بعد در اختیار خریدار قرار خواهد داد از شرکت بهمن دریافت کرد.

۴۰,۰۰۰,۰۰۰	بانک X۹/۸/۱
۴۰,۰۰۰,۰۰۰	پیش دریافت فروش کالا
	دریافتی از محل پیش دریافت فروش کالا از شرکت بهمن
	در تاریخ X۹/۱۱/۷ مبلغ ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال کالا از محل پیش دریافت قبلی به شرکت بهمن تحویل گردید.
	X۹/۱۱/۷ پیش دریافت فروش کالا ۴۰,۰۰۰,۰۰۰
۴۰,۰۰۰,۰۰۰	فروش کالا

فروش کالا از محل پیش دریافت قبلی شرکت بهمن

ممکن است در موقع تحویل کالا از محل پیش دریافت قبلی، بهای کالای فروخته شده با پیش دریافت مغایرت داشته باشد، یعنی مانده حساب پیش دریافت کمتر یا بیشتر از بهای فروش کالا باشد در صورتی که کمتر از بهای فروش کالا باشد، بقیه وجه نیز از خریدار دریافت می شود و اگر پیش دریافت از نظر مبلغ بیش از بهای کالای فروخته شده باشد، بقیه وجه به خریدار مسترد می شود و یا با توافق خریدار، بقیه وجه برای خریدهای بعدی در حساب وی محفوظ می ماند.

مثال: در تاریخ X۹/۹/۳۰ در مؤسسه طلوع، مانده حساب پیش دریافت فروش کالا مربوط به آقای صبور به مبلغ ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال بستانکار بود. در این تاریخ آقای صبور به مؤسسه مراجعه، و مبلغ ۳,۵۰۰,۰۰۰ ریال کالای فروخته شده به ایشان تحویل داده شد و وی با پرداخت نقدی ۵۰۰,۰۰۰ ریال، تسویه حساب کرد. ثبت رویداد مالی فوق در دفتر روزنامه عمومی چنین است:

۳,۰۰۰,۰۰۰	X۹/۹/۳۰ پیش دریافت فروش کالا
۵۰۰,۰۰۰	موجودی نقد
۳,۵۰۰,۰۰۰	فروش کالا
	فروش کالا به آقای صبور

۶- ذخیره مالیات بر درآمد: بدهیهایی هستند که پرداخت آنها قطعی بوده ولی میزان آنها از نظر مالی دقیقاً مشخص نیست و با بررسی همه جانبه میزان آنها پیش‌بینی شده و در حساب ذخیره‌ها منظور می‌شود. یکی از ذخیره‌های مهم، ذخیره مالیات بر درآمد مؤسسات و شرکتها است که حسابداران در پایان هر دوره مالی میزان آن را براساس قوانین مالیاتی و تجربیات قبلی محاسبه کرده و در حسابها منظور می‌نمایند. مؤسسات مکلف هستند تا ۴ ماه بعد از دوره مالی نسبت به پرداخت مانده حساب ذخیره مالیات بر درآمد به وزارت امور اقتصادی و دارایی سازمان امور مالیاتی اقدام نمایند.

چون مبلغ ذخیره مالیات بر درآمد تخمینی است و مبلغ دقیق و قطعی آن پس از رسیدگی ممیز مالیاتی مشخص می‌شود، معمولاً مبلغ تخمینی با مبلغ قطعی مالیات که طی برگ قطعی مالیات به مؤسسه ابلاغ می‌شود، مغایرت دارد و غالباً مبلغ مالیات قطعی شده بیش از مبلغ ذخیره مالیات بر درآمد خواهد بود که در این صورت بقیه وجه به اداره دارایی بابت باقیمانده مالیات بر درآمد پرداخت خواهد شد.

در صورتی که وجه پرداختی به اداره دارایی بابت مانده حساب ذخیره مالیات بر درآمد بیش از مبلغ مالیات قطعی باشد، در این صورت اضافه وجه پرداختی بابت مالیات سال آینده در پرونده مالیاتی مؤسسه در اداره دارایی قید خواهد شد. اگر در طی دوره‌ای به استناد برگ تشخیص مالیات بر درآمد مؤسسه‌ای مبلغی بیش از مانده حساب ذخیره مالیات بر درآمد به اداره دارایی بپردازد، در این صورت، مانده حساب ذخیره مالیات بر درآمد بدهکار خواهد شد. آگاهی به این نکته ضروری است در پایان دوره مالی باید علاوه بر میزان ذخیره مالیات بر درآمد دوره جاری که تخمین زده شده برابر مانده بدهکار ذخیره مالیات بر درآمد نیز به بستنکار حساب مذکور منظور شود تا مانده آن بعد از تعدیل برابر ذخیره مالیات بر درآمد مورد نیاز در پایان دوره باشد.

میزان مانده بدهکار حساب ذخیره مالیات بر درآمد قبل از تعدیل پایان دوره در صورت بی‌اهمیت بودن مبلغ آن به شرح فوق اصلاح خواهد شد. در صورتی که رقم مانده بدهکار حساب ذخیره مالیات بر درآمد از اهمیت نسبی برخوردار باشد، به طریق دیگری اصلاح خواهد شد.

مثال: مؤسسه کوثر در سال ۱۳۷۶ تأسیس و مالیات سال مذکور به مبلغ ۶۰۰,۰۰۰ ریال برآورد شد.

مطلوب است:

ثبت حسابداری آن:

۶۰۰,۰۰۰	X۶/۱۲/۲۹ خلاصه سود و زیان (تقسیم سود)
۶۰۰,۰۰۰	ذخیره مالیات بر درآمد

بابت منظور کردن مالیات سال X۶ طبق برآورد

توضیح: چون در پایان دوره حساب هزینه‌ها بسته شده و به خلاصه سود و زیان منتقل گردیده است، بنابراین حسابی بنام هزینه مالیات بر درآمد ایجاد نمی‌شود و مبلغ مالیات بر درآمد مستقیماً به خلاصه سود و زیان منظور می‌گردد.

X۷/۴/۳۰ مالیات بر درآمد سال ۱۳۷۶ طی چک در وجه اداره دارایی پرداخت شد.

۶۰۰,۰۰۰	X۷/۴/۳۰ ذخیره مالیات بر درآمد
---------	-------------------------------

۶۰۰,۰۰۰	بانک
---------	------

پرداخت مالیات سال X۶

۱- اصل اهمیت نسبی یکی از اصول حسابداری است که اثر بسیار مهمی بر حسابها و گزارشهای مالی دارد. تلقی صحیح از اهمیت نسبی متکی بر قضاوت درست و تجربه کافی می‌باشد، بطوری که ممکن است در یک مؤسسه کوچک مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال جزو ارقام مهم تلقی شود ولی در یک مؤسسه بزرگ حتی ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال هم در مقایسه با عملکرد وضعیت مالی آن از اهمیتی برخوردار نباشد پس برای تعیین اهمیت نسبی یک مورد خاص باید مبلغ و ماهیت آن با سایر اقلام و فعالیتهای مؤسسه مقایسه شده و درجه اهمیت آن از نظر میزان تأثیر در حسابها و عملیات دوره معلوم گردد.

۱۸/۱۱/۱۷ مالیات بردرآمد مؤسسه کوثر طبق برگ تشخیص صادره توسط اداره دارایی مبلغ ۶۳۰,۰۰۰ ریال بود که پس از پرداخت باقیمانده آن (۳۰,۰۰۰ ریال) برگ مفصاحساب مالیاتی از اداره دارایی دریافت شد.

۱۸/۱۱/۱۷ ذخیره مالیات بردرآمد ۳۰,۰۰۰

بانک ۳۰,۰۰۰

پرداخت مابه‌التفاوت مالیات سال ۱۳۹۶

ذخیره مالیات بردرآمد

مانده ۱۳۹۷/۱/۱	۴/۳۰ پرداختی ۶۰۰,۰۰۰
۶۰۰,۰۰۰	۱۱/۱۸ پرداختی ۳۰,۰۰۰

نشان دادن ذخیره مالیات بردرآمد.

۲۹/۱۲/۱۷ مالیات بردرآمد سال ۱۳۹۷ به مبلغ ۷۰۰,۰۰۰ ریال برآورد شد.

همان طور که ملاحظه می‌شود، ذخیره مالیات بردرآمد ۳۰,۰۰۰ ریال مانده بدهکار دارد. به همین علت باید ثبتی به عمل آید تا مانده مذکور صفر شده و مبلغ ۷۰۰,۰۰۰ ریال نیز بستانکار باشد. پس: مبلغی که باید به بستانکار حساب مذکور منظور شود عبارت خواهد بود از:

$$۷۰۰,۰۰۰ + ۳۰,۰۰۰ = ۷۳۰,۰۰۰$$

۲۹/۱۲/۱۷ خلاصه سود و زیان ۷۳۰,۰۰۰

ذخیره مالیات بردرآمد ۷۳۰,۰۰۰

بابت اصلاح حساب ذخیره مالیات

پس از ثبت اصلاحی مذکور حساب ذخیره مالیات بردرآمد به شرح زیر خواهد بود:

ذخیره مالیات بردرآمد

مانده ۱۳۹۷/۱/۱	۴/۳۰ پرداختی ۶۰۰,۰۰۰
اصلاحی ۱۲/۲۹ ۷۳۰,۰۰۰	۱۱/۱۸ پرداختی ۳۰,۰۰۰
م/۲۹/۱۲/۱۷ ۷۰۰,۰۰۰	

۲۵/۴/۱۸ مالیات سال ۱۳۹۷ به مبلغ ۷۰۰,۰۰۰ ریال پرداخت شد.

۲۵/۴/۱۸ ذخیره مالیات بردرآمد ۷۰۰,۰۰۰

بانک ۷۰۰,۰۰۰

پرداخت مالیات سال ۱۳۹۷

۱۰/۱۲/۱۸ مالیات سال ۱۳۹۷ طبق برگ تشخیص صادره توسط اداره دارایی مبلغ ۶۵۰,۰۰۰ ریال بود که اضافه پرداختی

بابت مالیات بردرآمد سال ۱۳۹۸ به حساب خواهد آمد.

۱۰/۱۲/۱۸ حسابهای دریافتنی - اداره دارایی ۵۰,۰۰۰

ذخیره مالیات بردرآمد ۵۰,۰۰۰

بابت اضافه وجه پرداختی

ذخیره مالیات بردرآمد

مانده ۱۳۹۸/۱/۱	۴/۲۵ پرداختی ۷۰۰,۰۰۰
برگشتی ۱۲/۱۰ ۵۰,۰۰۰	

در ۸۸/۱۲/۲۹ مالیات بردرآمد سال ۸۸ مبلغ ۶۴۰,۰۰۰ ریال برآورد گردید.
مبلغی که باید به حساب ذخیره مالیات بردرآمد منظور شود، با توجه به مانده حساب مذکور که ۵۰,۰۰۰ ریال بستانکار می‌باشد، عبارت است از:

$$640,000 - 50,000 = 590,000$$

مبلغی که به حساب ذخیره مالیات بردرآمد منظور می‌شود: ۵۹۰,۰۰۰
 ۸۸/۱۲/۲۹ خلاصه سود و زیان
 ذخیره مالیات بردرآمد ۵۹۰,۰۰۰
 بابت تأمین کسری مالیات بردرآمد سال ۸۸

ذخیره مالیات بردرآمد

مانده ۸۸/۱/۱ ۷۰۰,۰۰۰	۴/۲۵ پرداختی ۷۰۰,۰۰۰
۱۲/۱۰ برگشتی ۵۰,۰۰۰	
۱۲/۲۹ اصلاحی ۵۹۰,۰۰۰	
مانده ۱۲/۲۹ ۶۴۰,۰۰۰	

۸۹/۴/۲۷ مالیات بردرآمد سال ۸۸ پس از کسر مانده طلب از اداره دارایی طی چک پرداخت شد.

۸۹/۴/۲۷ ذخیره مالیات بردرآمد ۶۴۰,۰۰۰

بانک ۵۹۰,۰۰۰

حسابهای دریافتی (اداره دارایی) ۵۰,۰۰۰

پرداخت مالیات سال ۸۸

۷- تضمین (گارانتی) کالاهای تولیدی و تضمین خدمات بعد از فروش: معمولاً فروشندگان کالا به منظور آگاه کردن مشتریان از مرغوبیت کالای خود و همچنین جلب مشتریان بیشتر، به خریداران تضمین می‌دهند که تا مدت معینی خدمات پس از فروش مانند راه اندازی و تعمیر و تعویض قطعات یدکی کالای فروخته شده را بدون اخذ مبلغی از خریدار، به عهده می‌گیرند. در این صورت، چنانچه فروشندگان کالاها فاقد امکانات کافی و فنی برای انجام تعهد باشند، می‌توانند با مؤسسات دیگری که دارای توان فنی مورد نیاز هستند، قرارداد منعقد کنند تا به موقع نسبت به انجام تعهد خود نسبت به کالای فروخته شده اقدام کرده، هزینه آن را پرداخت نمایند^۱.

مثال: فروش خالص مؤسسه ظفر در سال مالی منتهی به ۸۸/۱۲/۲۹ مبلغ ۱۴۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. مؤسسه متعهد است که خدمات بعد از فروش را به مدت ۶ ماه از تاریخ فروش مجاناً انجام دهد و بر همین مبنا، قراردادی با بنگاه خدمات فنی الوند منعقد کرده است. به نظر می‌رسد که تعهدات $\frac{5}{7}$ کالای فروش رفته به علت انقضای مدت تمام شده باشند و فقط $\frac{2}{7}$ کالای فروش رفته مشمول تعهد خدمات بعد از فروش باشند. طبق تجربیات قبلی ۲ در هزار فروش خالص هزینه خدمات بعد از فروش می‌باشد.

۱- از آنجا که وقوع این نوع قراردادها در آینده است چنانچه در مورد میزان تعهدات آنها در پایان دوره مالی نتوان به طور اتکابذیری این تعهدات را

برآورد کرد بنابراین بدهی احتمالی محسوب می‌شود و در صورت‌های مالی منعکس نمی‌گردد. یادآوری می‌شود این گونه تعهدات در یادداشتهای پایان دوره منعکس می‌شود.

حل: چون میزان هزینه حاصل از تعهد خدمات بعد از فروش بر مبنای ۲ در هزار فروش پیش بینی شده است، در پایان دوره، ثبت زیر به عمل خواهد آمد:

$$\frac{2}{1000} \times 2 \times (140,000,000 \times \frac{2}{1000}) = 80,000$$

۸۰,۰۰۰ ذخیره خدمات بعد از فروش

۸۰,۰۰۰ بابت هزینه خدمات بعد از فروش کالای فروخته شده در سال X۸

باید در نظر داشت که در سال X۹ در ازای وجوهی که به بنگاه خدمات فنی پرداخت می‌شود ثبت زیر را خواهیم داشت:

×× طی سال X۹ ذخیره خدمات بعد از فروش

×× موجودی نقد - بانک

۸- **حصه جاری بدهیهای بلند مدت:** اگر موعد پرداخت قسطی از بدهیهای بلند مدت در دوره مالی جاری یا آتی فرارسیده باشد، باید قسط قابل پرداخت را از بدهیهای بلند مدت تفکیک و تحت عنوان **حصه جاری بدهیهای بلند مدت پرداختنی** منظور کرد تا در سررسید نسبت به پرداخت آن اقدام نمود.

ب- **بدهیهای بلند مدت پرداختنی:** اگر بدهیهای ایجاد شده در دوره مالی جاری و آتی پرداخت نشود و سررسید پرداخت آنها پس از سپری شدن دوره مالی آتی باشد در این صورت این گونه بدهیها را بدهیهای بلند مدت پرداختنی گویند. در زیر نمودار زمانی بدهیهای بلند مدت پرداختنی دیده می‌شود.

سال X۶	سال X۷	سال X۸	سال X۹
تاریخ ایجاد بدهی ↓		تاریخ پرداخت قسط اول ↓	تاریخ پرداخت قسط دوم ↓
X۶/۳/۵	دوره آتی	X۸/۹/۶	X۹/۹/۶
دوره جاری			

۵- نمودار زمانی بدهیهای بلند مدت پرداختنی

برای پرداخت بدهیهای بلند مدت، باید به گونه‌ای برنامه‌ریزی کرد تا بتوان در موعد معین نسبت به واريز بدهی به‌انضمام سود تضمین شده آن که معمولاً مبلغ قابل توجهی است، اقدام کرد.

انواع بدهیهای بلند مدت (غیر جاری)

۱- **وام بلند مدت پرداختنی:** یکی از انواع بدهیهای بلند مدت، وام بلند مدت پرداختنی است که تحت قرارداد با یک مؤسسه اعتباری مانند بانک در قبال وثیقه معتبر، اخذ می‌شود. باز پرداخت این نوع وامها طولانی بوده و معمولاً بیش از دو سال و حتی ۱۰ الی ۲۰ سال طول می‌کشد تا وام به طریقه اقساط پرداخت شود. نمونه‌هایی از این نوع وامها عبارتست از: وام احداث مسکن، وام تولیدی، وام توسعه و گسترش کارخانه‌ها.

از مشخصه‌های وامهای بلند مدت، قابل توجه بودن مبلغ و طولانی بودن مدت بازپرداخت آنها بوده و پرداخت اقساط معمولاً چندین سال پس از دریافت وام شروع می‌شود مانند وام احداث مسکن که برای احداث مجتمعهای مسکونی پرداخت

می‌شود که با توجه به توان مالی دریافت کنندگان وام، اقساط ماهانه مناسبی در نظر گرفته می‌شود تا وام طی اقساط چندین ساله بازپرداخت شود.

مثال: شرکت کشت و صنعت باران برای اخذ وام طرحی را با مشخصات زیر به بانک ارائه می‌نماید:

موضوع طرح: آماده سازی زمین کشاورزی برای احداث باغ به مساحت ۱۰ هکتار شامل عملیات زیر:

– تهیه و کاشت نهال درخت میوه

– نگهداری و آبیاری و سمپاشی درختان

– خرید تجهیزات کشاورزی مورد نیاز

– احداث ساختمان و انبار

تاریخ بهره‌برداری: پایان سال پنجم از تاریخ احداث

مبلغ وام: ۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

مدت وام: ۱۰ سال

نحوه بازپرداخت: در ۶ قسط مساوی که از پایان سال پنجم احداث شروع و در پایان سال دهم خاتمه می‌یابد.

وثیقه وام: ملک موضوع طرح

اگر بانک، وام را در اول مهر ماه X۲ یکجا در اختیار وام‌گیرنده قرار دهد^۱، ثبت زیر را خواهیم داشت.

۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ بانک X۲/۷/۱

وام بلند مدت پرداختنی ۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰

دریافت وام برای احداث باغ کشاورزی

اگر در پایان هر شش ماه، وام‌گیرنده موظف باشد سود تضمین شده وام مذکور را به نرخ ۷٪ به بانک بپردازد، در آن صورت، محاسبه و ثبت آن در پایان شش ماه از تاریخ دریافت وام عبارتست از:

سود تضمین شده بانکی در شش ماهه منتهی به X۲/۱۲/۲۹

$$۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۷\% \times \frac{۶}{۱۲} = ۴,۲۰۰,۰۰۰$$

X۲/۱۲/۲۸ بهای تمام شده طرح احداث باغ کشاورزی ۴,۲۰۰,۰۰۰

موجودی نقد – بانک ۴,۲۰۰,۰۰۰

پرداخت سود تضمین شده بانک برای شش ماهه تا پایان سال X۲

باید دانست که در پایان هر شش ماه تا تاریخ بهره‌برداری (پایان سال پنجم) مبلغ ۴,۲۰۰,۰۰۰ ریال سود تضمین شده بانک

بر مبنای ۷٪ مبلغ وام برای هر شش ماه به بانک پرداخت می‌شود که به حساب بهای تمام شده طرح منظور می‌گردد. از شروع بهره‌برداری از طرح مبلغ سود تضمین شده به عنوان هزینه مالی ثبت می‌گردد.

۱- معمولاً بانکها مبلغ وام را در چندین قسط با توجه به پیشرفت کار مربوط به موضوع وام می‌پردازند.

مطالعه آزاد

۲-۶- عملیات حسابداری مربوط به پرداخت اقساط

الف- ثبت مربوط به پایان سال چهارم از تاریخ احداث باغ: در پایان سال چهارم (X۶/۱۲/۲۹) قسط قابل پرداخت در پایان سال پنجم از حساب وام بلند مدت پرداختی به حساب حصه جاری وام بلند مدت پرداختی منتقل می‌شود:

محاسبه مبلغ هر قسط

$$۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \div ۶ = ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \text{ ریال}$$

$$X۶/۱۲/۲۹ \text{ وام بلند مدت پرداختی } ۲۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \text{ حصه جاری وام بلند مدت پرداختی}$$

انتقال قسط اول وام بلند مدت که در سال آتی پرداخت خواهد شد.

در پایان سال پنجم قسط مذکور به همراه سود تضمین شده به بانک پرداخت می‌شود:

$$X۷/۷/۱ \text{ بهای تمام شده طرح احداث باغ کشاورزی } ۴,۲۰۰,۰۰۰$$

$$۴,۲۰۰,۰۰۰ \text{ موجودی نقد - بانک}$$

پرداخت سود تضمین شده شش ماهه

$$X۷/۷/۱ \text{ حصه جاری وام بلند مدت پرداختی } ۲۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \text{ موجودی نقد - بانک}$$

پرداخت اولین قسط وام بلند مدت به بانک

محاسبه و ثبت سود تضمین شده در شش ماهه منتهی به X۷/۱۲/۲۹ عبارتست از:

$$\text{سود تضمین شده بانک} = ۳,۵۰۰,۰۰۰ = \frac{۶}{۱۲} \times ۷\% \times (۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۲۰,۰۰۰,۰۰۰)$$

$$X۷/۱۲/۲۹ \text{ هزینه مالی } ۳,۵۰۰,۰۰۰$$

$$۳,۵۰۰,۰۰۰ \text{ موجودی نقد - بانک}$$

بابت سود تضمین شده شش ماهه دوم سال X۷

باید توجه کرد که طبق اصول متداول حسابداری، هزینه مربوط به سود تضمین شده بانکی برای وام‌های بلندمدت تا زمانی که به بهره برداری نرسیده‌اند، جزء قیمت تمام شده طرح مربوطه منظور می‌شود و بعد از تاریخ بهره‌برداری سود تضمین شده جزو هزینه‌های جاری تلقی خواهد شد. در این مثال از سال X۸ تا پایان طرح برای محاسبه سود تضمین شده بانک که در پایان هر شش ماه به بانک پرداخت می‌شود، با توجه به مانده مبلغ وام عبارت خواهد بود:

$$X۸/۱/۱ \text{ مانده وام در تاریخ } ۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$X۸/۶/۳۱ \text{ سود تضمین شده در } ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۷\% \times \frac{۶}{۱۲} = ۳,۵۰۰,۰۰۰$$

$$X۸/۷/۱ \text{ مانده وام در } ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۸۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$80,000,000 \times 7\% \times \frac{6}{12} = 2,800,000$	سود تضمین شده در X۹/۶/۳۱ یا X۸/۱۲/۲۹
$80,000,000 - 2,800,000 = 77,200,000$	مانده وام در X۹/۷/۱
$60,000,000 \times 7\% \times \frac{6}{12} = 2,100,000$	سود تضمین شده در X۱۰/۶/۳۱ یا X۹/۱۲/۲۹
$60,000,000 - 2,100,000 = 57,900,000$	مانده وام در X۱۰/۷/۱
$40,000,000 \times 7\% \times \frac{6}{12} = 1,400,000$	سود تضمین شده در X۱۱/۶/۳۱ یا X۱۰/۱۲/۲۹
$40,000,000 - 1,400,000 = 38,600,000$	مانده وام در X۱۱/۷/۱
$20,000,000 \times 7\% \times \frac{6}{12} = 700,000$	سود تضمین شده در X۱۲/۶/۳۱ یا X۱۱/۱۲/۲۹
$20,000,000 - 700,000 = 19,300,000$	مانده وام در X۱۲/۷/۱

به ثبتهای زیر در تاریخهای معین توجه نمایید.

الف - در پایان اسفند ۱۳X۱۰

۱,۴۰۰,۰۰۰ هزینه مالی X۱۰/۱۲/۲۹

۱,۴۰۰,۰۰۰ موجودی نقد - بانک

پرداخت سود تضمین شده

۲۰,۰۰۰,۰۰۰ وام بلند مدت پرداختی X۱۰/۱۲/۲۹

۲۰,۰۰۰,۰۰۰ حصه جاری وام بلند مدت پرداختی

بابت قسط قابل پرداخت در سال آتی (۱۳X۱۱)

ب - در پایان شهریور ماه ۱۳X۱۱

۲۰,۰۰۰,۰۰۰ حصه جاری وام بلند مدت پرداختی X۱۱/۷/۱

۱,۴۰۰,۰۰۰ هزینه مالی

۲۱,۴۰۰,۰۰۰ موجودی نقد - بانک

پرداخت قسط پنجم وام بانک به انضمام سود شش ماهه اول سال X۱۱

در اینجا، جدول مخصوص وام بلند مدت پرداختی، ارائه شده است.

جدول وام بلند مدت پرداختی (طرح احداث باغ کشاورزی)

ریال

ردیف	تاریخ	شرح	مانده وام پس از پرداخت هر قسط	قسط پرداختی	سود تضمین شده پرداختی
۱	X۲/۷/۱	دریافت وام از بانک	۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	—	—
۲	X۲/۱۲/۲۹	پرداخت سود تضمین شده	۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۴,۲۰۰,۰۰۰
۳	X۳/۷/۱	پرداخت سود تضمین شده	۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۴,۲۰۰,۰۰۰
۴	X۳/۱۲/۲۹	پرداخت سود تضمین شده	۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۴,۲۰۰,۰۰۰
۵	X۴/۷/۱	پرداخت سود تضمین شده	۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۴,۲۰۰,۰۰۰
۶	X۴/۱۲/۲۹	پرداخت سود تضمین شده	۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۴,۲۰۰,۰۰۰
۷	X۵/۷/۱	پرداخت سود تضمین شده	۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۴,۲۰۰,۰۰۰
۸	X۵/۱۲/۲۹	پرداخت سود تضمین شده	۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۴,۲۰۰,۰۰۰
۹	X۶/۷/۱	پرداخت سود تضمین شده	۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۴,۲۰۰,۰۰۰
۱۰	X۶/۱۲/۲۹	پرداخت سود تضمین شده	۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۴,۲۰۰,۰۰۰
۱۱	X۷/۷/۱	پرداخت سود و قسط اول	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۴,۲۰۰,۰۰۰
۱۲	X۷/۱۲/۲۹	پرداخت سود	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۳,۵۰۰,۰۰۰
۱۳	X۸/۷/۱	پرداخت سود و قسط دوم	۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۳,۵۰۰,۰۰۰
۱۴	X۸/۱۲/۲۹	پرداخت سود	۸۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۲,۸۰۰,۰۰۰
۱۵	X۹/۷/۱	پرداخت سود و قسط سوم	۶۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۰۰,۰۰۰
۱۶	X۹/۱۲/۲۹	پرداخت سود	۶۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۲,۱۰۰,۰۰۰
۱۷	X۱۰/۷/۱	پرداخت سود و قسط چهارم	۴۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۱۰۰,۰۰۰
۱۸	X۱۰/۱۲/۲۹	پرداخت سود	۴۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۱,۴۰۰,۰۰۰
۱۹	X۱۱/۷/۱	پرداخت سود و قسط پنجم	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۴۰۰,۰۰۰
۲۰	X۱۱/۱۲/۲۹	پرداخت سود	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۷۰۰,۰۰۰
۲۱	X۱۲/۷/۱	پرداخت سود و قسط ششم	—	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰

ج — پرداخت آخرین قسط و سود تضمین شده بانکی در تاریخ X۱۲/۷/۱

X۱۲/۷/۱ حقه جاری وام بلند مدت پرداختی ۲۰,۰۰۰,۰۰۰

۷۰۰,۰۰۰

هزینه مالی

۲۰,۷۰۰,۰۰۰

بانک

پرداخت آخرین قسط وام به انضمام سود شش ماهه منتهی به X۱۲/۶/۳۱

۲ — اسناد پرداختی بلند مدت: اگر مؤسسه‌ای در ازای خرید داراییها و یا انجام خدمات توسط دیگران به جای پرداخت

وجه نقد، سفته یا برات به سررسید بعد از دوره جاری و آتی به فروشنندگان تسلیم نماید، در این صورت سفته‌ها و یا براتهای صادره مذکور را جزو اسناد پرداختی بلند مدت منظور خواهند کرد.

مثال: یک دستگاه ماشین تراش که بهای تمام شده آن ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بود، در تاریخ X۷/۷/۱ با صدور دو فقره سفته شامل یک فقره به سررسید X۸/۷/۱ به مبلغ ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و یک فقره به سررسید X۹/۷/۱ به مبلغ ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال خریداری شد.

مطلوب است:

ثبت حسابداری لازم در زمان خرید دارایی و زمان پرداخت اسناد پرداختی در دفتر روزنامه عمومی
حل: چون در تاریخ صدور سفته‌ها (تاریخ X۷/۷/۱) یک فقره سفته به سررسید X۸/۷/۱ می‌باشد، جزو بدهیهای جاری منظور می‌شود و سفته دیگر به سررسید X۹/۷/۱ که موعد سررسید آن بعد از دوره آتی است، جزء بدهیهای بلند مدت ثبت خواهد شد.

۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ماشین آلات - ماشین تراش

۱۰,۰۰۰,۰۰۰ اسناد پرداختی

۱۰,۰۰۰,۰۰۰ اسناد پرداختی بلند مدت

خرید یک دستگاه ماشین تراش طی دو فقره سفته به سررسیدهای X۸/۷/۱ و X۹/۷/۱
پرداخت وجه سفته به سررسید X۸/۷/۱

۱۰,۰۰۰,۰۰۰ اسناد پرداختی X۸/۷/۱

۱۰,۰۰۰,۰۰۰ بانک

پرداخت وجه یک فقره سفته صادره برای خرید ماشین تراش

توضیح: چون سفته به سررسید X۹/۷/۱ در سال X۸ ۸ جزو بدهیهای کوتاه مدت محسوب می‌شود، لذا در پایان دوره مالی منتهی به X۸/۱۲/۲۹ ثبت زیر را خواهیم داشت.

۱۰,۰۰۰,۰۰۰ اسناد پرداختی بلند مدت X۸/۱۲/۲۹

۱۰,۰۰۰,۰۰۰ اسناد پرداختی

انتقال سفته به سررسید X۹/۷/۱ از بدهیهای بلند مدت به کوتاه مدت (غیرجاری به جاری)

- پرداخت وجه سفته

۱۰,۰۰۰,۰۰۰ اسناد پرداختی X۹/۷/۱

۱۰,۰۰۰,۰۰۰ بانک

پرداخت وجه سفته صادره در X۷/۷/۱ بابت قسمتی از بهای ماشین تراش خریداری شده.

۳ - اوراق قرضه پرداختی: مؤسسات تولیدی و بازرگانی سهامی می‌توانند علاوه بر اخذ وام از بانکها از طریق صدور اوراق قرضه و عرضه آن به مردم منابع مالی خود را تأمین نمایند. در قانون تجارت از ماده ۵۱ تا ۷۲ درباره نحوه انتشار- عرضه- سود تضمین شده - تبدیل و بازپرداخت اوراق قرضه، مقررات قانونی قید شده است که در اینجا موادی از قانون مذکور ذکر می‌شود: ماده ۵۲ قانون تجارت: ورقه قرضه ورقه قابل معامله‌ای است که معرف مبلغی وام است با سود که تمامی آن یا اجزای آن در موعد یا مواعد معینی باید مسترد شود. برای ورقه قرضه ممکن است علاوه بر سود، حقوق دیگری نیز شناخته شود.

ماده ۵۳ قانون تجارت: دارندگان اوراق قرضه در اداره امور شرکت هیچگونه دخالتی نداشته و فقط بستانکار شرکت محسوب می‌شوند.

بند ۹ ماده ۵۸ قانون تجارت: مبلغ قرضه و مدت آن، همچنین مبلغ اسمی هر ورقه و نرخ سودی که احتمالاً برای ورقه قرضه در نظر گرفته شده است، موعد یا مواعد و شرایط بازپرداخت اصل و سود و... در صورتی که اوراق قرضه قابل بازخرید باشد، شرایط و ترتیب بازخرید باید در اطلاعیه انتشار اوراق قرضه ذکر شود.

با توجه به مواد قانونی مربوط به اوراق قرضه، مؤسساتی که مجوز صدور اوراق قرضه را کسب نمایند، می‌توانند اوراق قرضه را صادر کرده و به عموم مردم عرضه کنند، مردم نیز با پرداخت وجه اوراق قرضه برای مدتی معین مبلغی را به صادرکننده اوراق با شرایطی که اعلام شده قرض خواهند داد.

معمولاً برای جلب اعتماد خریداران اوراق قرضه از بابت دریافت اصل و سود در موعد معین، بانکها با دریافت کارمزد از صادرکنندگان اوراق قرضه، پرداخت اصل و سود آن را به خریداران تضمین می‌نمایند، تا اگر صادرکننده در موقع معین نتوانست وجه اوراق قرضه و سود متعلقه را پرداخت نماید بانک تضمین کننده، نسبت به پرداخت آنها اقدام نماید. به عنوان نمونه می‌توان از اوراق صادره توسط شهرداری تهران در مهر ماه ۱۳۳۳ به نام اوراق مشارکت پروژه نوسازی (نواب) نام برد که پرداخت اصل وجه در سررسید توسط بانک ملی ایران تضمین شده است.

مثال: شرکت سهامی عام مهران در تاریخ ۱/۷/۵۵ تعداد ۲۰,۰۰۰ برگ اوراق قرضه ۳ ساله به ارزش اسمی هر برگ ۱۰,۰۰۰ ریال با ۲۰٪ سود سالانه که هر شش ماه قابل پرداخت بود، صادر و تا تاریخ ۱۰/۷/۵۵ توسط بانک به فروش رسید و وجه آن به حساب جاری شرکت منظور شد.

در تاریخ ۲۹/۱۲/۵۵ سود شش ماهه اول به دارندگان اوراق قرضه پرداخت شد و به ترتیب در تاریخهای مربوط به شش ماهه‌های بعدی نیز سود پرداخت گردید.

در تاریخ ۱/۷/۵۸ سود شش ماهه آخر و اصل وجه اوراق قرضه پرداخت گردید.
مطلوب است:

ثبت موارد مذکور در دفتر روزنامه

حل:

۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ۱/۷/۵۵ بانک

۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ اوراق قرضه پرداختنی بلند مدت

واریزی به حساب بانک از بابت اوراق قرضه ۳ ساله صادره

$$۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۰\% \times \frac{۶}{۱۲} = ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \quad \text{محاسبه سود شش ماه}$$

۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ۲۹/۱۲/۵۵ هزینه مالی

۲۰,۰۰۰,۰۰۰ بانک

پرداخت سود شش ماهه اول سال ۵۵^۱

محاسبه سود هر شش ماه و نحوه ثبت آن در تاریخهای بعدی نیز همانند تاریخ ۲۹/۱۲/۵۵ می‌باشد.
ثبت مربوط به شش ماهه آخر:

۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ۲۹/۱۲/۵۷ اوراق قرضه پرداختنی بلند مدت

۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ اوراق قرضه پرداختنی کوتاه مدت

انتقال اوراق قرضه از بدهیهای بلند مدت به کوتاه مدت به علت سررسید آن در سال ۵۸

۱- منظور از شش ماهه اول پرداخت اولین بهره اوراق قرضه

۸/۷/۸ اوراق قرضه پرداختی کوتاه مدت

۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰

هزینه مالی

۲۰,۰۰۰,۰۰۰

بانک

۲۲۰,۰۰۰,۰۰۰

بابت پرداخت اصل و سود شش ماهه آخر اوراق قرضه

گین ۷
اوراق مشارکت چهارساله پروژه نوسازی نواب
مبلغ سود علی الحساب ششماه ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

گین ۸
اوراق مشارکت چهارساله پروژه نوسازی نواب
مبلغ سود علی الحساب ششماه ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

گین ۵
اوراق مشارکت چهارساله پروژه نوسازی نواب
مبلغ سود علی الحساب ششماه ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

گین ۶
اوراق مشارکت چهارساله پروژه نوسازی نواب
مبلغ سود علی الحساب ششماه ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

گین ۳
اوراق مشارکت چهارساله پروژه نوسازی نواب
مبلغ سود علی الحساب ششماه ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

گین ۴
اوراق مشارکت چهارساله پروژه نوسازی نواب
مبلغ سود علی الحساب ششماه ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

گین ۱
اوراق مشارکت چهارساله پروژه نوسازی نواب
مبلغ سود علی الحساب ششماه ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

گین ۲
اوراق مشارکت چهارساله پروژه نوسازی نواب
مبلغ سود علی الحساب ششماه ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

۳-۶ نحوه ارائه بدهیها در ترازنامه

چون وجوه بدهیهای جاری در طی دوره جاری از محل داراییهای جاری تأمین و پرداخت می‌گردد، لذا بدهیهای جاری از اهمیت بیشتری نسبت به بدهیهای بلند مدت برخوردار هستند و به خاطر اهمیت آنها نسبت به بدهیهای بلند مدت در ترازنامه در سمت چپ ابتدا بدهیهای جاری منعکس می‌شود. قسمت مربوط به بدهیها با ارقام فرضی در ترازنامه نشان داده شده است.

مؤسسه برکت

ترازنامه در ۲۹/۱۲/۸۸

ارقام: ریال

داراییها:	بدهیها:
	بدهیهای جاری:
	اضافه برداشت بانکی
	اسناد پرداختی
	حسابهای پرداختی
	سایر اسناد و حسابهای پرداختی
	پیش دریافتها
	حصه جاری بدهیهای بلند مدت
	ذخیره مالیات بردرآمد
	جمع بدهیهای جاری
	بدهیهای بلند مدت:
	وام بلند مدت پرداختی
	اسناد بلند مدت پرداختی
	اوراق قرضه پرداختی ۳ ساله ۱۲٪
	جمع بدهیهای بلند مدت
	جمع بدهیها
	سرمایه

ج - بدهیهای احتمالی: به بدهیهایی که احتمال قطعی شدن آنها در آینده به علت عدم وجود اسناد و مدارک و اطلاعات کافی مشخص نبوده و در نتیجه ارزیابی و ثبت آنها دقیقاً امکان پذیر نباشد، بدهیهای احتمالی می‌گویند.

انواع بدهیهای احتمالی

۱- تضمین بدهی دیگران توسط مؤسسه: اگر مؤسسه‌ای بدهی اشخاص، همکاران و آشنایان را تضمین نماید، به این معنی که در صورت عدم پرداخت بدهی توسط آنها، مؤسسه بدهی مذکور را بپردازد، به این اقدام تضمین بدهی دیگران توسط مؤسسه می‌گویند. البته کمتر اتفاق می‌افتد که پرداخت بدهی تضمین شده به عهده مؤسسه قرار گیرد. به هر حال اینگونه تضمینها

را در مؤسسه به عنوان بدهیهای احتمالی تلقی کرده، طی یادداشتهای ضمیمه گزارش پایان دوره ذکر می‌کنند و به این طریق به اطلاع صاحبان مؤسسه و اشخاص ذینفع می‌رسانند.

۲ - خسارت ناشی از محکومیت دعاوی: مؤسسات به خاطر فعالیتهایی که دارند، ممکن است در بعضی مواقع مسائل و مشکلاتی با مؤسسات دیگر پیدا کنند که با مراجعه به دادگاه نسبت به حل و فصل آنها اقدام نمایند. معمولاً جریان رسیدگی به دعاوی طرح شده به خاطر تکمیل اسناد و مدارک و دعوت طرفین دعوی مدتی طول می‌کشد. هرگاه در پایان دوره مالی، پرونده‌ای در دادگاه در حال رسیدگی بوده و رأی نهایی صادر نشده باشد و احتمال محکومیت مؤسسه دایر بر پرداخت خسارت وجود داشته باشد، در این صورت احتمال پرداخت خسارت را جزو بدهیهای احتمالی تلقی خواهند کرد. برای گزارش بدهیهای احتمالی ناشی از دعاوی باید هوشیارانه عمل کرد. زیرا ممکن است گزارش بدهی مذکور بر علیه مؤسسه توسط افراد ذینفع مورد سوء استفاده قرار گیرد و حقوق مؤسسه ضایع شود.

مثال: مؤسسه ظفر در پایان سال X۸ اطلاعات زیر را برای اصلاح و تکمیل حسابها و گزارشهای سال مالی منتهی به ۲۹/۱۲/۸۸ ارائه می‌نماید.

- ۱ - شکایت یکی از مشتریان باعث صدور رأی دادگاه مبنی بر پرداخت ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال به مشتری شده است. مؤسسه ظفر نسبت به رأی صادره اعتراض کرده و انتظار دارد که حکم صادره باطل شود.
- ۲ - تضمین سه فقره سفته اشخاص دیگر توسط مؤسسه ظفر برای اخذ وام از بانک به شرح زیر می‌باشد.

نام وام‌گیرنده	مبلغ سفته تضمینی	سررسید
شرکت البرز	۴,۰۰۰,۰۰۰	X۹/۴/۷
شرکت ابهر	۵,۰۰۰,۰۰۰	X۹/۷/۴
آقای مرتضوی	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	X۹/۱۱/۳

حل: مورد ۱) چون مؤسسه ظفر انتظار ابطال حکم صادره را دارد، در یادداشتهای توضیحی صورتهای مالی به شرح زیر نوشته می‌شود:

شکایت یکی از مشتریان به دادگاه باعث صدور رأی دادگاه مبنی بر پرداخت ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال به مشتری مذکور شده است. مؤسسه نسبت به رأی صادره اعتراض کرده و انتظار ابطال رأی صادره را دارد که در این صورت، بدهی احتمالی متصور نبوده و نیازی به ثبت در حسابها نمی‌باشد.

مورد ۲) مؤسسه در سال مالی X۸ سفته‌های صادره توسط اشخاص زیر را تضمین کرده است.

نام متعهد	نوع سند	مبلغ - ریال	سررسید
شرکت البرز	سفته	۴,۰۰۰,۰۰۰	X۹/۴/۷
شرکت ابهر	سفته	۵,۰۰۰,۰۰۰	X۹/۷/۴
آقای مرتضوی	سفته	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	X۹/۱۱/۳
جمع		<u>۱۹,۰۰۰,۰۰۰</u>	

- ۱- بدهیها را تعریف نمایید و ۴ نمونه از آن را مثال بزنید.
- ۲- فرق بین بدهیهای جاری و بلند مدت را شرح دهید.
- ۳- حصه جاری بدهیهای بلند مدت را شرح دهید.
- ۴- اضافه برداشت بانکی را شرح دهید.
- ۵- کارت معین اسناد پرداختی را برای مؤسسه‌ای که از کارتهای جداگانه ماهانه استفاده می‌نمایند، تهیه کنید و با مثال فرضی آن را تکمیل نمایید. (۶ مورد)
- ۶- کارت معین اسناد پرداختی را برای مؤسسه‌ای که از کارتهای جداگانه سالانه استفاده می‌نمایند، تهیه کنید و با مثال فرضی آن را تکمیل نمایید. (۵ مورد)
- ۷- بدهیهای احتمالی را شرح دهید.

پرسشهای چهار گزینه‌ای

- ۱- کدام یک از گزینه‌های زیر صحیح است؟ بدهیها جزو ... مؤسسه هستند.
 - الف - داراییهای. ب - ارزش ویژه. ج - تعهدات. د - طلب.
- ۲- کدام گزینه از انواع بدهیها نمی‌باشد؟
 - الف - اسناد پرداختی. ب - پیش پرداختها. ج - پیش دریافتها. د - ذخیره مالیات بردرآمد.
- ۳- کدام گزینه صحیح نیست: سررسید بدهیهای جاری در دوره...
 - الف - جاری است. ب - آتی است. ج - جاری و آتی است. د - بعد از دوره آتی است.
- ۴- اسناد بلند مدت پرداختی در دوره ... پرداخت می‌شود.
 - الف - جاری. ب - آتی. ج - بعد از دوره آتی. د - قبل.
- ۵- اضافه برداشت بانک یعنی مانده حساب بانک در دفتر مؤسسه:
 - الف - بدهکار باشد. ب - بستانکار باشد. ج - مانده نداشته باشد. د - بیش از مانده صورت حساب بانکی باشد.
- ۶- کدام گزینه صحیح است؟ سایر حسابهای پرداختی شامل:
 - الف - حساب مشتریان نسبه است. ب - حساب مشتریان تجاری است. ج - حساب صاحبان مؤسسه است. د - حساب مشتریان غیرتجاری است.
- ۷- اقلام حساب حق بیمه پرداختی شامل:
 - الف - پیش پرداخت حق بیمه وسایط نقلیه است. ب - حق بیمه ساختمان اداری است. ج - حق بیمه حوادث کارکنان مؤسسه است. د - حق بیمه سهم کارکنان از حقوق آنان است.
- ۸- کدام گزینه صحیح است؟
 - الف - سپرده حسن انجام کار از کارفرما کسر می‌شود. ب - سپرده حسن انجام کار از پیمانکار کسر می‌شود. ج - سپرده حسن انجام کار به حساب سپرده‌های بانکی اضافه می‌شود. د - سپرده حسن انجام کار قبل از شروع کار سپرده می‌شود.

- ۹ - واریزهای نامشخص به حساب بانک مؤسسه، ... تلقی می‌شود.
- الف - درآمد. ب - هزینه. ج - بدهی. د - طلب.
- ۱۰ - ذخیره مالیات بردرآمد موقعی مانده بدهکار پیدا می‌کند که مالیات بردرآمد:
- الف - پرداختی بیش از ذخیره مالیات بردرآمد باشد.
- ب - دوره جاری بیش از دوره قبل باشد.
- ج - پرداختی کمتر از ذخیره مالیات بردرآمد باشد.
- د - دوره جاری بیش از دوره آتی باشد.
- ۱۱ - حصه جاری بدهیهای بلند مدت در:
- الف - دوره جاری پرداخت می‌شود. ب - دوره جاری پرداخت نمی‌شود.
- ج - دوره جاری دریافت می‌شود. د - دوره جاری دریافت نمی‌شود.
- ۱۲ - کدامیک از گزینه‌ها جزو بدهیهای احتمالی نیست.
- الف - تضمین بدهی دیگران.
- ب - تضمین خدمات بعد از فروش.
- ج - چکهای صادره که به بانک ارائه نشده است.
- د - خسارت ناشی از دعاوی حقوقی در جریان.

مسائل

- ۱-۶- در مؤسسه بیرجند در طی دیماه ۱۳۸۹ عملیات زیر انجام گرفته است:
- ۱/۱۰/۸۹ خرید ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال کالا بطور نسیه از بازرگانی خورشیدی
- ۴/۱۰/۸۹ فروش ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال کالا به طور نقد
- ۷/۱۰/۸۹ خرید ۳,۲۰۰,۰۰۰ ریال کالا طی یک فقره سفته به سررسید ۲۸/۱۰/۸۹
- ۱۱/۱۰/۸۹ پرداخت بدهی بازرگانی خورشید با ۲٪ تخفیف نقدی
- ۱۲/۱۰/۸۹ فروش ۴,۵۰۰,۰۰۰ ریال کالا و واریز وجه آن به بانک مؤسسه توسط خریدار
- ۱۸/۱۰/۸۹ خرید ۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال کالا به طور نسیه از تجارتخانه مهتاب
- ۲۵/۱۰/۸۹ فروش ۷,۲۰۰,۰۰۰ ریال کالا بطور نقد
- ۲۸/۱۰/۸۹ پرداخت ۷,۹۰۰,۰۰۰ ریال به تجارتخانه مهتاب از صندوق و تسویه حساب با وی
- ۲۸/۱۰/۸۹ پرداخت وجه سفته صادره در ۷/۱۰ طی چک
- مطلوب است:

ثبت عملیات فوق در دفتر روزنامه و انتقال اقلام به دفتر کل

- ۲-۶- در مؤسسه خراسان حقوق کارکنان در پایان هر ماه طی چک به حساب بانکی آنان واریز می‌شود و وجوه کسر شده از حقوق کارکنان شامل حق بیمه سهم کارکنان و کارفرما - مالیات متعلقه به حقوق کارکنان در ماه بعد طی لیستهای جداگانه‌ای به ادارات مربوطه پرداخت می‌شود. اطلاعات زیر مربوط به پایان بهمن ماه ۱۳۸۹ است.

جمع کل حقوق بهمن ماه	۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال
حق بیمه سهم کارکنان	۷٪

حق بیمه سهم کارفرما	۲۳٪
مالیات متعلقه به حقوق	۱۰۰,۰۰۰ ریال
مانده حساب بانک	۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال
مطلوب است:	

الف - محاسبه حقوق پرداختی کارکنان و ثبت آن در دفتر روزنامه و کل در پایان بهمن ماه.

ب - ثبت پرداخت حقوق کارکنان در دفتر روزنامه و کل در پایان بهمن ماه.

ج - ثبت پرداخت حق بیمه کارکنان به سازمان تأمین اجتماعی در ۹/۱۲/۱۵ در دفتر روزنامه و کل.

د - ثبت پرداخت مالیات حقوق کارکنان به اداره دارایی در ۹/۱۲/۱۷ در دفتر روزنامه و کل

۳-۶ - مؤسسه کشت و صنعت ورامین در تاریخ ۸/۱/۸۸ برای ساخت یک باب انبار مواد غذایی، قراردادی با

پیمانکاری عمرانی به مبلغ ۶۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال منعقد کرد و مقرر گردید که مؤسسه در هر پرداخت ۱۰٪ بابت سپرده حسن انجام

کار کسر و بقیه را به پیمانکار پرداخت نماید. اطلاعات مربوط به قرارداد مذکور عبارتست از:

۸/۴/۸۸ تأیید قطعی مبلغ ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال برای یک دستگاه انبار احداثی که پس از کسر ۱۰٪ سپرده حسن انجام

کار بقیه به پیمانکار پرداخت شد.

۸/۷/۸۸ تأیید قطعی مبلغ ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برای ساختمان مسکونی که پس از کسر ۱۰٪ سپرده حسن انجام کار بقیه

به پیمانکار پرداخت شد.

۸/۱۲/۸۸ تأیید قطعی مبلغ ۱۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال کار انجام گرفته برای ساختمان اداری که پس از کسر ۱۰٪ سپرده حسن

انجام کار بقیه به پیمانکار پرداخت شد.

۹/۹/۸۹ در قسمت دیوار جنوبی انبار، خرابی مشاهده شد که ناشی از سهل انگاری در ساخت انبار بود. برای ترمیم

خرابی مذکور با اطلاع پیمانکار از محل سپرده حسن انجام کار مبلغ ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال پرداخت شد.

۹/۱۱/۲۰ باقیمانده سپرده حسن انجام کار طبق قرارداد به پیمانکار پرداخت شد.

توضیح: پرداختها طی چک از حساب بانکی مؤسسه که مبلغ ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال مانده داشت، انجام گرفته است.

مطلوب است:

ثبت موارد فوق در دفتر روزنامه و انتقال به دفتر کل مؤسسه کشت و صنعت ورامین (از محاسبه و کسر بیمه و مالیات

صرفنظر شود)

۴-۶ - بازرگانی دزفول فروشنده کالای تجاری در طی آبان ماه ۹۸X۱۳ اطلاعات زیر را ارائه می نماید.

۸/۸/۸۹ خرید ۵۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال کالا طی یک فقره سفته ۳ ماهه.

۸/۸/۸۹ فروش ۳۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال کالا و واریز وجه آن به حساب بانک مؤسسه.

۸/۸/۸۹ پرداخت ۱۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال طی چک به تجارتخانه جهرمی برای خرید کالا در آینده

۸/۸/۸۹ فروش ۱۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال کالا به مؤسسه مهرداد به طور نسبی

۸/۸/۸۹ مبلغ ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال یکی از مشتریان به حساب بانک بازرگانی دزفول واریز کرده که به علت عدم مراجعه

از مشخصات واریز کننده اطلاعی در دست نیست.

۸/۸/۸۹ دریافت بدهی مؤسسه مهرداد با کسر ۱٪ تخفیف نقدی

۸/۸/۸۹ آقای رئوف به بازرگانی مراجعه و فیش بانکی به مبلغ ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال مربوط به واریزی نامشخص

در تاریخ ۸/۸/۱۸ X را ارائه کرد و مقرر شد آقای رئوف از محل واریزی مذکور در آینده کالا خریداری نماید.
۸/۸/۲۸ X مانده حق بیمه پرداختنی به مبلغ ۱,۳۰۰,۰۰۰ ریال و مالیات پرداختنی به مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال از بابت حقوق مهر ماه ۱۳۸۹ کارکنان طی دو فقره چک به ادارات مربوطه پرداخت شد.
۸/۸/۳۰ X از بابت وجه پرداختی به تجارتخانه جهرمی کالا خریداری شد.
مطلوب است:

ثبت موارد فوق در دفتر روزنامه و انتقال به دفتر کل بازرگانی دزفول.
۵-۶- در مؤسسه امین مانده حساب ذخیره مالیات بردرآمد در اول سال ۱۳۸۸ مبلغ ۱,۱۰۰,۰۰۰ ریال بستانکار می باشد. عملیات زیر در طی سال ۸۹-۱۳۸۸ انجام گرفته است.
۸/۴/۲۵ X پرداخت ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال بابت مالیات عملکرد سال ۸۷ بطور علی الحساب
۸/۹/۲۵ X پرداخت مبلغ ۱۲۰,۰۰۰ ریال بابت باقی مانده مالیات عملکرد سال ۸۷ و تسویه حساب قطعی
۸/۱۲/۲۸ X طبق برآورد مسئولین مؤسسه امین ذخیره مالیات بردرآمد عملکرد سال ۸۸ مبلغ ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال است.

۸/۴/۲۴ X از بابت مالیات عملکرد سال ۱۳۸۸ علی الحساب مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال پرداخت شد.
۸/۱۱/۱۷ X از بابت باقی مانده مالیات عملکرد سال ۱۳۸۸ مبلغ ۳۵۰,۰۰۰ ریال طبق برگ تشخیص قطعی مالیات پرداخت شد و تسویه حساب به عمل آمد.
۸/۱۲/۲۸ X ذخیره مالیات بردرآمد عملکرد سال ۸۹ مبلغ ۱,۷۰۰,۰۰۰ ریال برآورد گردید.
مطلوب است:

ثبت موارد فوق در دفتر روزنامه و کل مؤسسه امین.
۶-۶- در اول فروردین ۱۳۸۱ مؤسسه کشاورزی خرم آباد برای احداث باغ کشاورزی وامی به مبلغ ۳۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال از بانک کشاورزی با ۷٪ سود تضمین شده بانکی با شرایط زیر دریافت می نماید.
الف - پرداخت سالانه سود تضمین شده از تاریخ دریافت وام در پایان هر سال.
ب - پرداخت ۱۲ قسط مساوی هر یک به مبلغ ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال بابت اصل وام از تاریخ ۸/۱۲/۲۸ X به بعد به طور سالیانه به انضمام سود تضمین شده نسبت به مانده وام.
مطلوب است:

الف - ثبت مربوط به دریافت وام در دفتر روزنامه
ب - ثبت مربوط به پرداخت سود تضمین شده در تاریخ ۸/۱۲/۲۹ X
۷-۶- شرکت سهامی عام خرمشهر در تاریخ ۸/۴/۸۶ X مبلغ ۶۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال اوراق قرضه سه ساله با ۱۲٪ سود سالیانه صادر و به فروش رسانید، سود اوراق سالیانه پرداخت می شود.
مطلوب است:

الف - ثبت دفتر روزنامه و کل در زمان فروش اوراق قرضه (تاریخ ۸/۴/۸۶ X)
ب - ثبت دفتر روزنامه و کل بابت پرداخت ۱۲٪ سود اوراق قرضه در پایان هر سال.
ج - ثبت دفتر روزنامه و کل بابت انتقال اوراق قرضه به بدهی جاری در تاریخ ۸/۱۲/۲۹ X
د - ثبت دفتر روزنامه و کل مربوط به بازپرداخت اوراق قرضه در سررسید به تاریخ ۸/۴/۸۹ X

۸-۶- مدیر مؤسسه خاوران در طی سال ۱۳۸۹ با موافقت صاحبان مؤسسه پرداخت مبلغ ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال سفته صادره توسط یکی از همکاران صنفی مؤسسه را تضمین کرده است (در صورت عدم پرداخت وی، مؤسسه ملزم به پرداخت وجه سفته است)

مطلوب است:

تهیه یادداشتی مناسب در مورد بدهی احتمالی فوق به صاحبان مؤسسه خاوران.

۹-۶- در تاریخ ۱/۷/۸۶ مؤسسه مهرداد برای خرید یک دستگاه لیفت تراک به ارزش متعارف ۳۵,۴۰۰,۰۰۰ ریال در مقابل سه فقره سفته با شرایط زیر صادر و تسلیم فروشنده کرد که در سر رسید طی چک پرداخت شدند.

مبلغ - ریال	سر رسید
۱۲,۰۰۰,۰۰۰	X۷/۷/۸
۱۲,۰۰۰,۰۰۰	X۸/۷/۸
۱۲,۰۰۰,۰۰۰	X۹/۷/۸
۳۶,۰۰۰,۰۰۰	جمع

مطلوب است:

ثبت دفتر روزنامه در تاریخهای:

الف - خرید دارایی

ب - پرداخت وجه هر یک از سفته‌ها

بحث کنید

به نظر شما اگر وجوه دریافتی از مشتریان برای فروش کالا یا ارائه خدمات در آینده به جای پیش دریافت فروش یا پیش درآمد به حساب فروش کالا یا درآمد خدمات منظور شود چه آثاری بر صورت سود و زیان دوره و ترازنامه خواهد داشت؟ این اقدام چگونه قابل تشخیص است؟ این چنین عملکردی چه عواقبی به همراه دارد؟